Metoda DEBATE

– Ghid –

Autor: Otilia APOSTU

Cuprins

Introducere 2
Conceptualizare asupra metodei 3
Ce este dezbaterea? 3
Despre argumentare 4
Obiective de învățare ale metodei 6
Contexte de utilizare a metodei 7
Resurse umane, materiale și de timp implicate 8
Pregătirea pentru dezbatere 9
Formate ale dezbaterii. Posibilități variate de utilizare 13
Dezbaterea clasică 13
World School Debate 14
Fun Debate 15
Fishbowl 16
PRO vb CONTRA 17
Evaluarea eficienței metodei / rezultatelor învățării 18
Tips and Tricks pentru utilizatori 19
Resurse 21

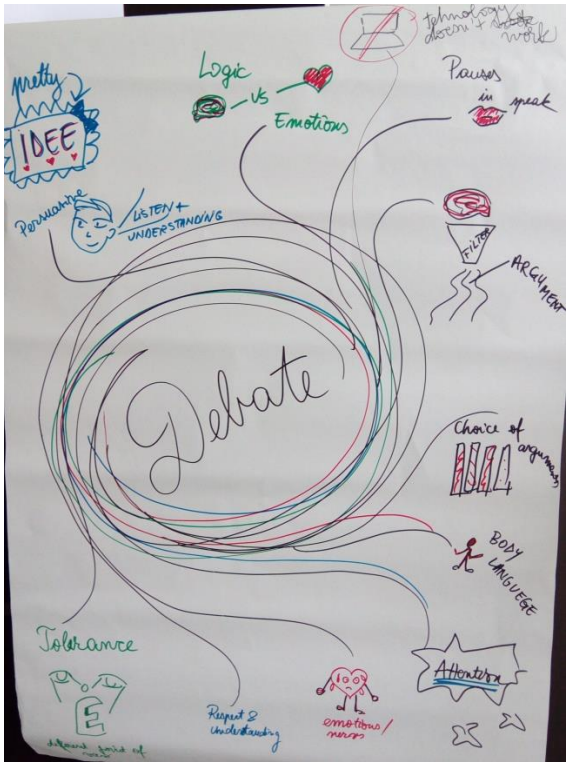

Introducere

Fiecare ființă umană se naște cu un potențial de a comunica pe care și-l dezvoltă și perfecționează de-a lungul întregii vieți. Capacitatea de a comunica a copilului este, întâi, asumată de familie care furnizează elemente și instrumente de bază. Este, ulterior continuată de școală, acolo unde comunicarea este privită în termeni de competență și intră într-un lung și infinit proces de dezvoltare. În derularea acestui lung și complex proces, școlii i se adaugă și alte instanțe de formare cum ar fi mass-media, grupurile de prieteni, asociațiile profesionale etc. Cert este că individul este permanent pus în contexte de comunicare și, de asemenea, în situația de a-și dezvolta capacitatea de a comunica și de a o folosi în folosul său pentru cunoaștere, socializare, relaționare, dezvoltare...

Avându-i în vedere potențialul pentru dezvoltarea ființei umane, comunicarea structurată în diferite forme este folosită în numeroase contexte de învățare formală și nonformală. Una dintre metodele de educație nonformală care face din plin apel la comunicare, cu toate formele ei de manifestare, este **dezbaterea** (**Debate**). Aflată la intersecția verbalului cu nonverbalul și paraverbalul, dezbaterea îşi derivă importanţa din dezvoltarea cognitivă, emoțională, volitivă, relațională, dar și în activităţile de loisir. Având în vedere complexitatea și potențialul dezbaterii, ea a fost definită, conceptualizată și utilizată ca metodă de educație nonformală. Prezentul ghid nu-și propune argumentarea statutului de metodă de educație nonformală a dezbaterii întrucât acesteia îi sunt deja recunoscute obiectivele asumate, capacitate de a fi utilizată pe o gamă infinită de teme și cu o varietate mare de grupuri țintă, în vederea dezvoltării unor competențe specifice (de comunicare și de conținut).

Prezentul ghid își propune, mai curând, furnizarea unor instrumente pentru utilizatorii mai mult sau mai puțin experimentați, decât furnizarea de idei/teme de dezbatere. Temele de dezbatere pot fi inspirate de orice domeniu, în funcție de contextele de învățare în care se află participanții, de interesele lor, de nevoile lor de dezvoltare. Ghidul se dorește a fi un instrument util pentru organizarea cadrului de desfășurare a unei dezbateri, distribuirea și asumarea rolurilor în cadrul dezbaterii, structurarea argumentării astfel încât discursul ținut în fața unui public să fie convingător.

Ghidul punctează elemente considerate relevante pentru dezbatere și oferă sugestii de utilizare a dezbaterii în scop de învățare. Ghidul răspunde intereselor și curiozităților multora dintre utilizatorii metodei Debate și, în special, celor care o folosesc în proiecte susținute de Programul Erasmus+. Afirmația este susținută de numeroasele contexte de informare pe care tocmai proiectele Erasmus+ le-au oferit pentru documentare, dar și evenimentul CONNECTOR 2017 care a constituit o bază reală pentru informare, documentare, reflecție asupra metodei Debate. Având în vedere acestea, ghidul este dedicat participanților la grupul DEBATE din cadrul evenimentului internațional CONNECTOR 2017 și formatorului, Paul Ardeleanu, care au reușit să creeze contexte reale de reflecție, confruntare a ideilor, clarificare a conceptelor, dezbatere eficientă. Preluând de la acest grup mesajul care ne-a însoțit în fiecare zi a CONNECTOR 2017, îl transmitem, împreună, tuturor cititorilor acestui ghid:

„You are a great DEBATOR!”

Conceptualizare asupra metodei

Dezbaterea, în accepțiune largă, este o discuție pe o anumită temă, între persoane care au puncte de vedere diferite asupra acesteia. Utilizată încă din Grecia antică, dezbaterea este, astăzi, una dintre metodele de educație non-formală cu valențe multiple asupra dezvoltării congitive, volitive, afective a celor care o utilizează. Pentru a înțelege complexitatea și utilitatea ei, punctăm câteva concepte generale, util a fi cunoscute de orice utilizator al acestei metode, fie că organizează o dezbatere, fie că se implică efectiv în desfășurarea acesteia.

Dezbaterea presupune comunicare, sub toate formele ei.

Ce este dezbaterea?

⇒ confruntare de idei între două echipe pe o anumită temă, prin utilizarea unor argumente structurate

⇒ implică participarea unui *judecător* (persoană neutră, care nu participă cu argumente la dezbatere) cu rol de a decide care dintre echipe a oferit argumente mai convingătoare

Organizarea și derularea unei dezbateri poate fi privită ca o sală de judecată în care echipele implicate în dezbatere au rolurile *avocaților*, iar decizia asupra problematicii dezbătute este luată de *judecător* în funcție de argumentele avansate de aceștia. Există puncte de vedere diferite asupra problematicii dezbătute, ambele putând fi reale, valide, veridice. Rolul judecătorului nu este de a decide care dintre echipe are dreptate, nu este de a stabili adevărul asupra tematicii discutate, ci rolul judecătorului este de a decide care dintre echipe/părți a adus argumente mai convingătoare. Acest detaliu diferențiază fundamental dezbaterea educațională de dezbaterea competitivă. În dezbaterea educaționlă primează capacitatea de argumentare asupra tematicii abordate, în dezbaterea competitivă primează justețea acesteia.

dezbatere educațională
vs
dezbatere competitivă

Dezbaterea trebuie privită din două **perspective**, care sunt complementare:

- din perspectiva *procesului*, dezbaterea este un demers structurat pe care îl urmează participanții pentru a-și confrunta ideile; are reguli clare de organizare și desfășurarea, iar pentru atingerea scopului, participanții respectă algoritmul/calea de urmat prestabilit/ă;
- din perspectiva *conținutului*, dezbaterea constituie pentru toți participanții (fie că sunt membrii echipelor de dezbatere, judecător sau public) o resursă de informare și structurare a ideilor; având în vedere acestea, trebuie să-i recunoaștem dezbaterii capacitatea de a influența opinii, credințe, convingeri, în ansamblu, mersul lucrurilor.

Există câteva **elemente de specificitate** a dezbaterii asupra cărora este necesară o bună înțelegere din partea celor care o utilizează ca metodă de educație non-formală.

Elemente de specificitate a dezbaterii	Descriere	Caracteristici
Propoziție / Afirmație	Enunț asupra căruia există puncte de vedere diferite, care este deschis interpretării Ex.: Temele pentru acasă ale elevilor ar trebui desființate.	• controversată • semnificativă • discutabilă • durabilă • include o singură idee
Afirmativ vs Negativ	Interpretările asupra enunțului pot fi incluse în două categorii distincte: acord sau dezacord	• existența opoziției • poziționare clară
Constructiv	Argumentarea construită include puncte de vedere importante ale echipei	• focalizat • sintetic • coerență internă (în acord cu argumentele echipei)
Respingere	Reconstrucția discursului pe baza argumentelor atacate, respingerea contraargumentelor	• fundamentat • coerență externă (răspuns la contraargumentele celeilalte echipe)

Implicarea într-o dezbatere face apel la **capacitatea de argumentare** a participanților, iar această capacitate se construiește prin documentare, organizarea și exercițiu. Documentarea este esențială pentru construirea unui punct de vedere pertinent asupra unei teme, dar și pentru dezvoltarea competențelor de comunicare, de formulare a ideilor astfel încât ele să fie clare, plauzibile, coerente. Organizarea este necesară pentru structurarea gândirii și a afirmațiilor enunțate. O bună organizare a gândirii se concretizează în afirmații prezentate conform unei logici, a unei structuri adaptate tematicii, audienței. Exercițiul implică utilizarea în contexte variate a argumentelor (bazate pe documentare și enunțate într-o formă organizată), în manieră repetată și sistematică, astfel încât să conducă la dezvoltarea aptitudinii de a emite puncte de vedere temeinice asupra unui subiect.

Despre argumentare

- Care sunt trăsăturile unei bune argumentări?

O bună argumentare este **SEXI** pentru că: **Spune** ceva despre subiectul dezbătut,
emite **Explicații** asupra perspectivei alese,
oferă **eXemple** pentru a susține afirmațiile,
are **Impact** asupra audienței

- Cum găsim argumentele bune?

Un bun argument este un adevărat **TEST** pe care fiecare participant la o dezbatere trebuie să îl tracă prin: **Timpul** alocat pentru structurarea informațiilor și alegerea punctelor de vedere reprezentative;
Emoția angrenată, care stabilește o legătură între vorbitor, tematică, public;
Semnificația pe care tematica o are pentru vorbitor și public;
Transferul de informație pe care vorbitorul îl realizează.

- Cum pregătim argumentarea?

Fiecare vorbitor are stilul propriu de lucru, de căutare și organizare a argumentelor, pe care le adaptează contextului. Mai des întâlnită printre participanții la dezbateri este situarea lor la unul dintre nivelurile „sistemului LMD" care presupun opțiunea pentru:

Listă lungă de argumente și alegerea celor mai relevante
Mind map realizată pentru aspectele esențiale
Discuții susținute cu membrii echipei

- Cum construim argumentarea?

Participarea la o dezbatere presupune avansarea unor argumente în cadrul unui discurs care trebuie să fie clar, succint, coerent și convingător. Pentru aceasta, participanții la dezbateri, în funcție de context, tematica abordată și obiectivele de învățare ale dezbaterii, își organizează discursul diferit. În orice caz, discursul nu este o înșiruire de aspecte care vin spontan în minte, ci o sumă de enunțuri care necesită organizare, structurare astfel încât să fie coerente, de impact și convingătoare.

Există două modalități de organizare a discursului care și-au dovedit deja eficiența și care pot fi folosite cu succes în cadrul dezbaterilor.

- Modelul **BOMBER B**

Acest model de organizare a discursului are etape bine structurate, aflate într-o succesiune logică și într-o organizare ciclică (începe și se finalizează cu un moment de uimire care captează și reține atenția asupra subiectului).

Etapele modelului BOMBER B	**Descriere**	**Ponderea timpului alocat**
BANG!	Este momentul de început care captează atenția; acesta poate fi constituit dintr-o întrebare, o poveste scurtă, elemente de impact/șocante (scurte și clare, eventual statistici), declarație provocatoare, citat interesant.	10 – 15 %
Opening (deschiderea)	Elemente de început în care vorbitorul: se prezintă, anunță ce va prezenta, argumentează de ce subiectul este important pentru el.	
Mesajul	Prezentarea subiectului supus dezbaterii, prezentarea detaliată a punctului de vedere al vorbitorului asupra subiectului dezbătut; include mesaj și explicațiile aferente.	75%
Bridge (legătura)	Conectarea mesajului cu interesele publicului; dacă există un conținut abstract se face legătura cu realitatea; presupune implicare (emoțională) din partea vorbitorului.	
Exemple	Se oferă exemple relevante pentru subiectul discutat, adaptate publicului.	
Recapitularea	Se reiau elementele esențiale ale discursului, într-o formă sintetică, ușor de reținut pentru audiență.	10 – 15%
BANG!	Frază de încheiere, de impact, care să păstreze atenția și interesul publicului pentru subiect.	

- Modelul **PRO vs CONTRA**

Este un model de structurare a discursului în care vorbitorul oferă argumente pentru ambele aspecte, perspective, abordări asupra subiectului. Timpul alocat este împărțit în două părți, pe cât posibil egale, vorbitorul oferind întâi argumentele PRO asupra subiectului, apoi cele CONTRA. Fiind susținut de același vorbitor, discursul cu argumente pro și contra asupra unei tematici date este mai

dificil de realizat datorită, în principal, poziționării vorbitorului de o parte sau de cealaltă a argumentelor ce vor fi oferite. Modelul nu este folosit pentru a identifica răspunsul corect la o problematică, ci pentru a o analiza din toate perspectivele. Având în vedere acestea, acest model de organizare a discursului este extrem de util pentru dezvoltarea gândirii, a gândirii critice, a capacității de analiză, a creativității etc.

Obiective de învățare ale metodei

Ca metodă de educație non-formală, dezbaterea este organizată și desfășurată, în special, cu scop educativ și de formare a unor competențe, abilități, deprinderi. Metoda poate fi folosită cu succes de cadre didactice, formatori, coach-eri, facilitatori în activitățile pe care le întreprind în contexte formale sau non-formale de educație și formare. Poate fi adaptată pentru tematici multiple, poate fi valorificată în domenii variate, poate fi utilizată cu persoane/formabili de vârste diferite. Succesul utilizării metodei Debate stă în capacitatea organizatorilor de a adapta modalitățile de desfășurare a dezbaterii la specificul grupului de participanți.

Apelul la sesiuni de dezbatere în contextul unor activități de învățare și formare poate răspunde unor scopuri multiple și variate, în funcție de nevoile grupului de formabili și de interesele lor de dezvoltare. Având în vedere acestea, dezbaterea poate fi folosită pentru:

- Dezvoltarea abilităților de comunicare (verbală, nonverbală, paraverbală) și de organizare a discursului
- Formarea și dezvoltarea abilităților de ascultare activă și gândire critică
- Dezvoltarea capacității de a fi deschis/a avea mintea deschisă la opiniile celorlalți
- Dezvoltarea empatiei
- Consolidarea abilităților de investigare și analiză
- Îmbunătățirea abilităților de argumentare, a capacității de convingere
- Dezvoltarea capacității de lucru în echipă și cooperare
- Dezvoltarea abilităților de organizare a grupului și de conducere
- Dezvoltarea încrederii în sine
- Îmbunătățirea capacității de gestionare a emoțiilor
- Dezvoltarea spontaneității
- Petrecere într-un mod plăcut și distractiv a timpului

Având în vedere acestea, metoda poate fi cu succes utilizată într-o multitudine de contexte și de domenii, astfel încât obiectivele concrete de învățare pe care le propunem formabililor să fie atinse. Prin dezbatere, participanții vor putea:

- Să transmită informații pe o temă dată
- Să demonstreze eficiența unui algoritm sau a unei abordări
- Să evalueze puncte de vedere, opinii, paradigme
- Să organizeze o anumită informație
- Să evalueze puncte de vedere diferite asupra unui subiect

- Să pregătească un discurs
- Să dezvolte o idee pentru a convinge
- Să compare puncte de vedere diferite

Contexte de utilizare a metodei

Metoda Debate poate fi folosită în contexte multiple, cu scopul confruntării unor idei diferite asupra unei tematici. Dincolo de dezbaterile parlamentare sau cele prezidențiale, dezbaterile au o funcție clară de învățare, iar aceasta îi conferă metodei posibilitatea de a fi utilizată în contexte variate, ca instrument de învățare. Metoda poate fi folosită cu succes în activități cu tinerii și în activități cu adulții, în activități formale și în activități non-formale. Domeniile vizate de Programul Erasmus+ oferă contexte și grupuri țintă variate pentru care metoda Debate poate fi folosită eficient și cu impact asupra beneficiarilor direcți și indirecți.

Oricât de generale ar fi contextele pe care le menționăm pentru exemplificare, ele nu vor putea cuprinde totalitatea cadrelor, circumstanțelor în care poate fi valorificată această metodă de educație. Și, totuși, să încercăm câteva exemple:

- Reuniuni, activități, programe de formare destinate dezvoltării unor competențe personale: schimburi de tineri, programe de formare destinate adulților, sesiuni de formare a cadrelor didactice;
- Reuniuni, activități, programe de formare destinate dezvoltării unor competențe profesionale: programe de formare adresate cadrelor didactice, sesiuni de informare/formare sau vizite de studiu pentru lucrători de tineret, mobilități ale elevilor din învățământul profesional și tehnic;
- Activitatea didactică desfășurată sistemul formal de învățământ;
- Reuniuni științifice ale experților în vederea elaborării unor produse intelectuale (resurse documentare, platforme online, ghiduri interactive etc.);
- Întâlniri ale responsabililor/persoanelor interesate de identificarea unor nevoi specifice / direcții de acțiune ale unor grupuri definite sau de dezvoltare organizațională.

Posibilitatea de utilizare a metodei Debate în contexte de învățare și dezvoltare este largă, dar pentru a fi și eficientă, utilizarea metodei trebuie să aibă în vedere nu doar elementele de context extern (în care este utilizată), ci și de context intern (logica propriei organizări). Astfel, pentru a folosi metoda Debate ca metodă non-formală de educație și învățare eficientă, organizatorii trebuie să acorde atenția cuvenită setării contextului de derulare a acestuia care presupune:

- Timp ⇔ este necesară rezervarea unui interval de timp suficient astfel încât toate aspectele relevante să poată fi discutate; este necesară o bună gestionare a timpului, astfel încât cele două părți care își confruntă opiniile să beneficieze de intervale de timp egale pentru prezentarea punctului de vedere și pentru dreptul la replică;

- Subiectul ⇔ vizează tematica generală abordată care constituie baza pentru formularea afirmației ce va fi dezbătută; trebuie să fie relevant pentru participanți și concordant cu interesele lor;

- Publicul ⇔ este constituit din participanții indirecți la dezbatere, dar care „setează” discursul participanților la dezbatere; discursul este astfel construit pentru ca participanții să-și exprime punctul de vedere asupra tematicii discutate, dar și pentru a atrage cât mai mult susținători ai respectivului discurs, din partea publicului/audienței;

- Obiectivele ⇔ dincolo de scopul general pentru care este organizată dezbaterea, ea are o serie de obiective de învățare care trebuie formulate în termeni clari, concreți și măsurabili; în funcție de grup ele sunt formulate de participanți sau de organizatorii dezbaterii; obiectivele trebuie cunoscute și asumate de participanții la dezbatere, astfel încât realizarea lor și, implicit, procesul de învățare să se realizeze cu participarea activă și conștientă a participanților;

- Instrumentul adecvat ⇔ principalul instrument al dezbaterii este *comunicarea*; rămâne la alegerea vorbitorului gestiunea asupra acesteia: ce spune; cum spune; cât spune; sub ce forme (verbal, nonverbal, paraverbal);

- Formatul ⇔ dezbaterile pot fi organizate sub diferite forme, iar alegerea formei de organizare trebuie să fie adecvată subiectului discutat și specificității grupului de participanți la dezbatere (pentru detalii despre diferitele forme de organizare a dezbaterii consultați: https://en.wikipedia.org/wiki/Debate#Competitive_debating);

- Afirmația ⇔ este o propoziție clar și concis formulată care facilitează poziționarea participanților într-una dintre cele două perspective opuse; pe baza ei sunt construite argumentele participanților la dezbatere;

- Rolurile ⇔ variază în funcție de formatul dezbaterii și sunt stabilite de la începutul dezbaterii, astfel încât până la formularea concluziilor fiecare participant își cunoaște și realizează contribuția asumată în cadrul dezbaterii;

- Concluziile ⇔ necesar a fi formulate în finalul unei dezbateri pentru reținerea aspectelor relevante; necesar a fi formulate clar și sintetic pentru a crește capacitatea de convingere asupra publicului.

Resurse umane, materiale și de timp implicate

Metoda Debate are avantajul facilității și al costurilor reduse cu care poate fi organizată. Pentru organizarea unei dezbateri este nevoie de:

- oameni dotați cu capacitatea și dorința de a comunica
- limbă comună de comunicare
- subiect de interes pentru ei, asupra căruia au o oarecare cunoaștere
- timp clar definit (nu un timp standard)

Resursa umană dotată cu capacitatea de a comunica (în limba în care se desfășoară dezbaterea) se constituie în element esențial al oricărei dezbateri. Poziționată pe una dintre cele două perspective

pe care le implică subiectul dezbătut, resursa umană este furnizor și beneficiar al demersurilor din cadrul dezbaterii. Fără a se folosi de resurse materiale, participanții înșiși produc cunoaștere, învățare, dezvoltare pentru ei înșiși și pentru audiență. Nu toți au aceleași roluri, nu toți au aceleași capacități de a formula argumente, de a susține discursul, de a convinge, însă această varietate contribuie la frumusețea și atractivitatea metodei.

Resursa umană implicată într-o dezbatere organizată cu scop educațional, este constituită din **participanții la dezbatere**, grupați, de regulă, în două echipe cu puncte de vedere diferite asupra subiectului dezbătut. Există, însă, și alte roluri necesar a fi asumate în contextul organizării și/sau desfășurării unei dezbateri educaționale. Participanții la dezbatere sunt implicați în confruntarea ideilor, însă au nevoie de o persoană neutră care decide care argumente au fost mai convingătoare. În funcție de formatul dezbaterii, acest rol poate fi luat de unu sau doi așa-numiți ***judecători*** care analizează toate argumentele și iau decizia finală. Acest rol poate fi luat, însă, de **publicul** care asistă la dezbatere și care se poate alătura echipei care furnizează argumente mai convingătoare. Modalitățile de utilizare a resursei umane disponibile ține de creativitatea celor care organizează dezbaterea, dar și de specificul subiectului discutat.

Resursa materială este, din perspectiva dezbaterii, un aspect care poate fi neglijat, dar nu exclus. Cu cât spațiul în care se derulează dezbaterea este mai prietenos pentru participanți și mai adecvat subiectului/grupului de participanți, cu atât dezbaterile vor fi mai valoroase pentru beneficiari. Organizarea unui spațiu care reproduce elemente de specificitate ale sălii de judecată sau utilizarea unui spațiu neconvențional pentru desfășurarea unei dezbateri pot fi la fel de fructuoase pentru beneficiari, condiția esențială fiind adecvarea, în special, la grup, dar și la subiectul dezbătut. Pentru unele forme de organziare și desfășurare a dezbaterii poate fi necesar un cronometru sau o clepsidră, dacă timpul de argumentare este strict stabilit.

Resursa de timp este relevantă pentru organizarea unei dezbateri, dar utilizarea ei este flexibilă. Relevantă este distribuția echitabilă între echipe a timpului rezervat dezbaterii, astfel încât fiecare să-și exprime punctul de vedere. Derularea unei dezbateri variază în funcție de forma de organizare și de numărul de membri ai echipelor de dezbatere. Ceea ce trebuie punctat aici este resursa de timp necesar a fi alocată pregătirii efective a celor care se angajează în dezbateri pentru formarea, consolidarea, dezvoltarea abilităților de comunicare (verbală, nonverbală, paraverbală) care se realizează prin exercițiu în contexte variate.

Pregătirea pentru dezbatere

Pregătirea pentru realizarea unei dezbateri propriu-zise se poate realiza într-un timp relativ scurt, însă pregătirea pentru a fi un bun comunicator/vorbitor/speaker presupune cunoașterea tuturor tipurilor de comunicare, conștientizarea valorii lor pentru furnizarea mesajului dorit, exersarea tuturor formelor de comunciare astfel încât acestea să susțină trensmiterea mesajului și nu să-i limiteze sau denatureze conținutul.

Atunci când alegem modalitatea de organizare a discursului, este necesar să ținem cont de faptul că nu doar cuvintele transmit mesaje, ci și atitudinea, postura, mișcările, tonalitatea vocii etc. Având în vedere acestea, comunicarea nonverbală și comunicarea paraverbală sunt cele două tipuri de comunicare ce nu trebuie pierdute din vedere de orice vorbitor care susține un discurs.

- **Comunicarea nonverbală**

Fără a insista cu argumentele asupra importanței acesteia în comunicare, accentuăm rolul ei major în susținerea informațiilor transmise. Albert Mehrabian (1971) consideră că, în timpul transmiterii unui mesaj, doar 7% din impactul avut se datorează comunicării verbale, restul fiind efectul elementelor *vocale* (ritm, volum) 38% și al *mișcării corpului* (gesturi, postură, mimică) 55%. Toate aceste elemente le utilizăm în mod natural, dar dacă dorim un impact crescut asupra celor cărora ne adresăm, trebuie să avem în vedere ce transmitem dincolo de cuvinte. Suntem înzestrați, în mod natural, cu capacitatea de a comunica prin voce și mișcare, și tot în mod natural le utilizăm, chiar dacă sunt sau nu utile pentru audiență (de exemplu, utilizarea mimicii și gesturilor într-o conversați telefonică sau de către comentatorii sporitivi în timpul unui meci). Aceste elemente ne ajută doar să ne susținem punctul de vedere, vin în sprijinul verbalului, iar cel care comunică le poate utiliza conștient în folosul său. Nu susținem, aici, necesitatea concentrării excesive și continue pe modelarea și gestionarea elementelor de comunicare nonverbală care ar duce, probabil, mai curând la eșec al comunicării. Susținem necesitatea conștientizării puterii pe care non-zisul îl are asupra mesajului de ansamblu perceput de audiență și, implicit, necesitatea educării modalităților prin care ne adresăm celorlalți, astfel încât mesajul transmis să aibă impact.

Elementele comunicării nonverbale

Expresia facială

Oferă primul impact și însoțește întreaga comunicare. Necesitatea utilizării expresiilor faciale este reconfirmată de utilizarea frecventă a *face*-urilor în comunicarea virtuală, pentru a susține, dar și a sintetiza mesajul și trăirile implicite.

Contactul vizual

Trebuie păstrat atâta timp cât este stabilită o conexiune cu cel căruia ne adresăm, apoi comutat. Un contact vizual îndelungat asupra unei persoane distrage atenția de la mesaj și o orientează asupra propriei persoane („Oare de ce se uită așa mult la mine? Oare am ceva pe față? Ce vrea să-mi spună?”).

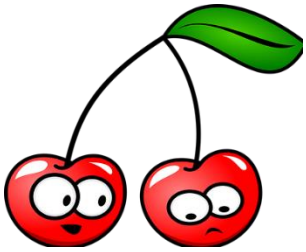

Postura

„Stai drept!” este mesajul pe care trebuie să și-l transmită orice vorbitor; poziția dreaptă a corpului transmite siguranță și prestanță. Oricare altă postură a corpului (aplecată în față, arogantă, sprijinită) va aduce defavoare mesajului transmis.

Gesturile Necesar a fi folosite pentru o comunicare interactivă; necesar a fi variate pentru menținerea atenției și interesului audienței; sunt în mod natural legate de comunicarea verbală și o susține (ajută persoana care vorbește să exprime mai bine mesajul).

Deplasarea Necesară; trebuie adaptată contextului; nu alergați în fața audienței; nu fiți „statui" în fața audienței; deplasarea este firească, cu mișcări dintr-o parte în alta a sălii, avansare ușoară spre public.

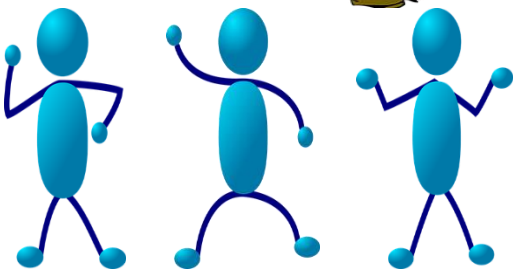

Comunicarea paraverbală

Extrem de importantă în orice comunicare atât pentru a transmite mesajul, cât și pentru a comunica audienței starea de spirit a celui care vorbește. Localizată în vocea vorbitorului și gestionată prin intermediul acesteia, comunicarea paraverbală are câteva elemente care, ca și în cazul comunicării nonverbale, pot fi educate pentru a fi folosite în beneficiul celui care se adresează unei audiențe. De reținut este faptul că, în orice comunicare orală, **vocea este echivalentul cuvântului**.

voce ⇔ cuvânt

Elementele comunicării paraverbale

- **Pauza în vorbire.** Marchează finalul unei idei și începerea alteia. Absența sunetului într-un discurs lasă întreg spațiu de comunicare nonverbalului și paraverbalului. Este necesar ca pauzele să nu fie lungi și nici foarte dese pentru că sacadează comunicarea, dar sunt necesare pentru a marca sfârșiul unei idei și pentru a da publicului scurte momente de reflecție, de punctare a unor idei sau de intervenție. Fără aceste pauze scurte în vorbire, comunicarea devine obositoare, greu de urmărit de către audiență.

  pauza ⇔ paragraf

- **Volumul vocii.** Creșterea volumului vocii echivalează, în comunicarea scrisă, cu utilizarea corpului mărit al literelor. Volumul vocii trebuie adaptat spațiului, dar și audienței; poate trăda emoție (volum scăzut al vocii), agitație, nervozitate (volum crescut al vocii). De regulă, avem tendința de a vorbi în public mai încet decât o facem în mod obișnuit; volumul vocii poate fi reglat prin exercițiu și o bună gestiune asupra spațiului și publicului căruia ne adresăm. Pentru exersare: folosiți o scală (imaginară) cu 6-8 trepte și cereți unui grup să vă spună la ce treaptă aveți volumul. Încercați să adaptați volumul până obțineți

  creșterea volumului ⇔ litere mai mari

apreciere unanimă. Este posibil ca, la început, să nu vă fie confortabil volumul solicitat de audiență, dar este cel dorit de public și prin exercițiu adaptarea volumului vocii la public se va realiza în mod natural.

- **Inflexiuni ale vocii.** Marchează punctarea unor aspecte. Este utilă pentru accentuarea unor elemente și poate fi folosită prin schimbarea înălțimii vocii. Ușor de confundat cu variația tonalității, însă specifică inflexiunii este capacitatea vorbitorului de a trece cu ușurință de la o înălțime a vocii la alta, de a le combina astfel încât mesajul să fie modulat.

  inflexiuni ⇔ **litere bolduite**

- **Variația tonalității.** Marchează evidențierea unor aspecte și livrarea lor într-o formă mai atractivă. Tonalitatea vocii echivalează cu adâncimea discursului. Un discurs liniar, fără variația tonalității nu reușește să mențină atenția crescută și atractivitatea asupra mesajului. Este ca la muzică, acolo unde avem note înalte și note joase.

  tonalitate variată ⇔ litere colorate

- **Variația ritmului.** Este folosită pentru a atrage atenția asupra unor aspecte, pentru a lăsa scurt timp de reflecție. Ritmul vocii ne arată cât de repede sau cât de lent vorbim. Dincolo de starea de spirit a vorbitorului pe care o trădează, ritmul vocii este important pentru a-l folosi în interesul vorbitorului. Ca toate celelalte elemente ale comunicării paraverbale, ritmul vocii trebuie adaptat publicului, dar și tematicii abordate. Nu putem vorbi cu o intensitate crescută într-un interval considerabil de timp unui grup a cărui capacitate de atenție și concentrare sunt limitate (un grup de elevi, de exemplu), la fel cum nu putem vorbi lent unui grup a cărui capacitate de concentrare este crescută și eventual deține anumite informații cu privire la tematica dezbătută (un grup de experți într-un domeniu).

  variația ritmului = spațiu între litere

A ne imagina că aceste elemente sunt distincte este un demers hilar și limitativ deopotrivă, ele fiind permanent în interconexiune, interdependență și juxtapunere. Toate acționează în același timp și toate pot fi modelate, educate astfel încât mesajul transmis să fie susținut de elementele paraverbale și nu limitat, contracarat sau contrazis de acestea.

Cum îți poți controla vocea? Este o întrebare care survine firesc având în vedere cele mai sus menționate, dar și ori de câte ori suntem în fața unui public, oricare ar fi specificul acestuia. Există diferite strategii care pot fi utile pentru modelarea și controlul vocii: înregistrarea vocii și ascultarea înregistrării; cititul cu voce tare; exerciții pentru voce.

Formate ale dezbaterii. Posibilități variate de utilizare

În funcție de specificul grupului de discuții, de tematica dezbătută, de creativitatea facilitatorului / organizatorului dezbaterii, aceasta poate avea diferite forme. În cele ce urmează facem referire la câteva exemple, mai des întâlnite în practică, fără a avea pretenția că oferim cele mai relevante exemple. Ele au fost însă testate și exersate cu practicieni, formatori, facilitatori din domeniile acoperite de Programul Erasmus+ și cu toții au afirmat că metoda, cu oricare dintre formele ei de organizare poate fi aplicată grupurilor cu care lucrează în activitatea curentă (elevi, tineri, adulți, cadre didactice).

Dezbaterea clasică

Este o formă de organizare a confruntării argumentelor referitoare la un subiect. Dezbaterea clasică nu se realizează pentru stabilirea adevărului, ci pentru confruntarea unor idei cu scop de învățare, în care câștigă argumentele bine formulate și care reușesc să convingă audiența în acel moment. Având în vedere acestea, alegerea tematicii dezbătute și mai ales formularea ei sunt extrem de importante pentru o dezbatere. Asupra unui enunț poate exista acord sau dezacord din partea publicului, dar există puncte de vedere asupra enunțului care se suprapun/se intersectează. Or, dezbaterea tocmai această parte comună o are în vedere.

Organizare: Spațiul este astfel organizat încât două echipe să poată discuta direct, față în față. Publicul are rol de observator și va decide care dintre echipe a oferit argumente mai convingătoare.

Participanți: Se constituie două echipe formate dintr-un număr egal de participanți. Una dintre echipe va susține perspectiva afirmativă asupra tematicii dezbătute, iar cealaltă echipă perspectiva negativă.

Reguli: Participanții vorbesc alternativ, câte unu din fiecare echipă, și au un timp limitat de expunere a punctului de vedere. Fiecare participant are rolul de a contracara argumentele oferite de antevorbitor. Există un timp prestabilit în care fiecare își exprimă puncul de vedere. Publicul are rolul de a alege echipa care a oferit argumentele cele mai convingătoare.

Desfășurare: Se anunță tematica dezbaterii și regulile pe baza cărora se derulează aceasta. Echipele sunt constituite pentru a susține perspectiva afirmativă, respectiv perspectiva negativă asupra tematicii supuse dezbaterii. Echipele au un timp pentru confruntarea și organizarea ideilor, apoi alegerea argumentelor

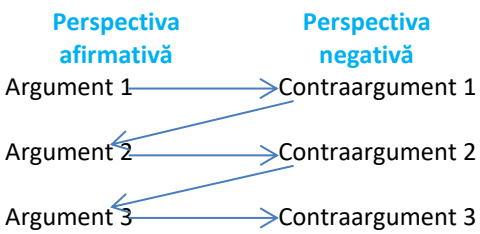

relevante. Se stabilește, la nivelul echipei ordinea în care membrii echipei vor expune argumentele. Argumentele sunt formulate la nivelul echipei, dar fiecare vorbitor trebuie să utilizeze acele argumente care vin în contrareplică la argumentele antevorbitorului (membru al celeilalte echipe). Ultimul dintre vorbitorii fiecărei echipe are sarcină dublă: de a oferi argumente și de a puncta elementele esențiale ale argumentelor oferite de întreaga echipă.

Debrief: Publicul este cel care decide, prin vot, care dintre echipe a adus argumente mai convingătoare. Votul poate fi organizat în diferite moduri: ridicarea mâinii, acordarea de bine, post-it-uri, intensitatea aplauzelor.

Variații: Decizia asupra echipei care a avansat argumente mai convingătoare poate fi luată de un *judecător*. Numărul participanților din fiecare echipă trebuie să fie egal, dar se poate varia în funcție din grupul din care sunt selectați participanții, de tematică.

World School Debate

Această formă de organizare a dezbaterii este apropiată de dezbaterea clasică, motiv pentru care îi vom puncta elementele de specificitate și, mai ales, regulile de organizare și resfășurare.

Organizare: World Schools Debate presupune organizarea a două echipe care, în practică și în mod formal, iau numele de „guvern” și „opoziție”.

Participanți: Fiecare echipă este formată din câte trei membri, cu puncte de vedere diferite asupra tematicii dezbătute. Există un *judecător* care stabilește care dintre echipe a oferit argumente mai convingătoare.

Reguli: Există reguli clare de organizare, prezentare, intervenție și timp alocat pentru prezentarea punctelor de vedere. Detalierea desfășurării acestei modalități de organizare a dezbaterii evidențiază regulile specifice diferitelor etape.

Desfășurare: World Schools Debate este o formă de dezbatere competitivă a cărei desfășurare respectă următoarea structură:

Intervenția echipelor	Timp	Responsabilitățile vorbitorului	Reguli ale participanților
Echipa „guvern”: Afirmația 1	8 min.	Introduce subiectul dezbătut, definește aspecte cheie, stabilește sarcini, oferă argumente	Cealaltă echipă poate solicita intervenția după primul minut și nu înainte de ultimul minut al intervenției; Vorbitorul poate accepta sau respinge intervenția.
Echipa „opoziție”: Afirmația 1	8 min.	Exprimă acordul față de cadrul propus de primul vobitor, avansează contraargumente la discursul antevorbitorului, enunță propriile argumente	
Echipa „guvern”: Afirmația 2	8 min.	Oferă noi argumente semnificative, susține punctul de vedere al coechipierului	
Echipa „opoziție”: Afirmația 2	8 min.	Oferă noi argumente relevante, susține punctul de vedere al coechipierului	
Echipa „guvern”: Afirmația 3	8 min.	Oferă contraargumente la afirmațiile echipei adverse și sintetizează problemele fundamentale exprimate de echipă	
Echipa „opoziție”:	8 min.	Oferă contraargumente la afirmațiile echipei adverse	

Afirmația 3		și sintetizează problemele fundamentale exprimate de echipă	
Replica echipei „opoziție”	4 min.	Punctează elementele cheie ale argumentării	Exprimată de primul sau al doilea vorbitor. Nu se admit intervenții din partea celeilalte echipe.
Replica echipei „guvern”	4 min.	Punctează elementele cheie ale argumentării	

Debrief: Decizia este luată de *judecător* după analiza, sintetizarea și scurta prezentare a ambelor perspective avansate de echipe.

Fun Debate

Este o formă de dezbatere care, fără a diminua exigențele argumentării și valoarea educativă a metodei, invită la amuzament, mișcare și interacțiune directă.

Organizare: Participanții vor fi împărțiți în 3 grupe, după cum se poziționează în raport cu tematica dezbătută: acord = DA; dezacord = NU; neutru / fără un punct de vedere bine definit = POATE. Pe podea va fi marcat un cadru în care participanții la dezbatere se vor poziționa (fizic, vor intra în cadrul marcat).

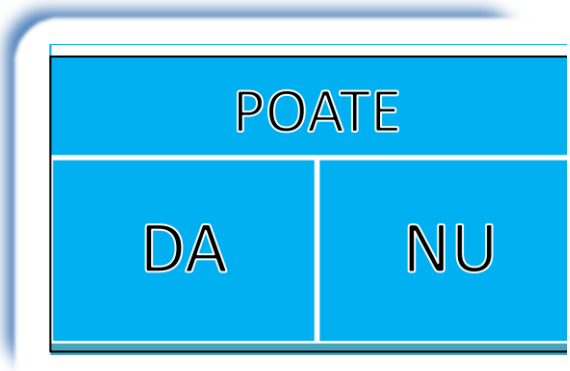

Participanți: La Fun Debate poate participa un grup relativ crescut de persoane. Gestiunea asupra grupului mare de persoane poate ridica unele dificultăți, însă buna cunoaștere a regulilor și respectarea lor contribuie la surmontarea acestei dificultăți.

Reguli: Participanții vorbesc alternativ, câte unul din fiecare echipă cu perspectivă clară față de tematica dezbătură (participanții din grupurile DA și NU).

Fiecare participant din echipele DA și NU își exprimă punctul de vedere scurt, succint într-un interval scurt de timp, stabilit de la început (1 minut, de exemplu).

Fiecare participant oferă cel puțin un argument asupra subiectului dezbătut și poate lua cuvântul de mai multe ori, cu condiția ca intervenția sa să fie o replică la intervenția echipei adverse sau o continuare a intervenției echipei sale.

Desfășurare: Se anunță tematica supusă dezbaterii și regulile pe baza căror se derulează dezbaterea (algerea echipei care începe dezbaterea; timpul alocat fiecărui vorbitor etc.).

Alternativ, membrii echipelor DA și NU oferă argumente pentru susținerea punctului de vedere asupra subiectului dezbătut. Alegerea ordinii vorbitorilor este dată de firul discuției, iar pentru a se înscrie la cuvânt, participanții ridică mâna.

Fiecare vorbitor încearcă, prin argumentele oferite, să atragă în echipa sa membri ai celorlalte două echipe (echipa din opoziție și echipa POATE). O dată ce un participant a fost convins de un argument, pășește în careul echipei (DA sau NU) care l-a convins.

După ce toți participanții au oferit cel puțin un argument, dezbaterea poate lua sfârșit sau poate continua până ce toate punctele de vedere au fost exprimate.

Debrief: Membrii echipei POATE care nu au trecut, în timpul dezbaterii, într-una dintre celelalte două echipe deliberează care dintre echipe a adus argumente mai convingătoare, pentru a fi declarată câștigătoarea dezbaterii. Acestei echipe îi revine sarcina de a puncta aspectele esențiale ale dezbaterii (principalele argumente avansate), dar și de a-și argumenta alegerea făcută asupra echipei câștigătoare.

Variații: numărul participanților fiecărei echipe poate fi limitat; timpul de enunțare a argumentelor la nivelul întregii echipe poate fi limitat; trecerea de la o echipă la alta poate fi permisă o singură dată sau ori de câte ori argumentarea este favorabilă transferului.

Fishbowl (Acvariu)

Este o metodă de comunicare în grup care vizează implicarea participanților la dezbatere „în dublă ipostază: pe de o parte, participanți activi la o dezbatere, pe de altă parte, observatori ai interacțiunilor care se produc” (Pânișoară, 2008, p. 360).

Organizare: Este necesară dispunerea scaunelor participanților în cerc, iar în centru vor fi poziționate față în față 3-4 scaune pentru fiecare echipă implicată în dezbatere.

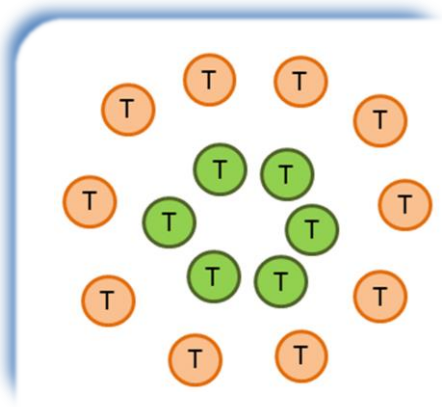

Participanți: Două echipe mici de participanți (3-4 membri fiecare), cu puncte de vedere în acord, respectiv dezacord cu privire la tematica dezbătută, se vor poziționa în centru pentru a începe dezbaterea. Ceilalți participanți care constituie publicul vor putea intra, pe rând, în dezbatere, într-una dintre cele două echipe.

Reguli: Există un timp limitat de derulare a dezbaterii, prestabilit (de exemplu, 10-15 minute). Participanții vorbesc alternativ, numai atunci când „microfonul” este disponibil și îl pot lua. Participanții poziționați pe margine pot interveni în discuție numai prin înlocuirea unuia dintre vorbitorii din mijloc, după ce acesta și-a exprimat punctul de vedere. Persoana care dorește să intervină în dezbatere trebuie să înlocuiască un membru al echipei al cărui punct de vedere îl susține.

Dacă nu există înlocuitori pentru membrii grupurilor de dezbatere, aceștia vor continua să ofere argumente, până la epuizarea timpului prestabilit.

Nu există exigența prezentării argumentelor succesiv de către reprezentanții fiecăreia dintre echipe. Două argumente care susțin afirmația dezbătută pot fi prezentate succesiv. Ordinea prezentării argumentelor se realizează de participanții înșiși, prin ridicarea mâinii pentru a se înscrie la discuție sau preluarea directă a „microfonului" dacă nu s-a anunțat anterior un alt vorbitor.

Rolul de decizie asupra argumentelor oferite îl are publicul, prin vot.

Desfășurare: Se anunță tematica supusă dezbaterii și regulile de desfășurare a *fishbowl*. Se constituie, în mod voluntar, două echipe de câte 3-4 participanți, care susțin unul sau altul dintre punctele de vedere asupra tematicii dezbătute. Numărul de participanți din cele două echipe trebuie să fie egal. Participanții se așează pe scaunele din mijloac și încep dezbaterea. Echipa care avansează prima argumentele poate fi stabilită aleator sau pe baza unor criterii prestabilite (participantul cel mai tânăr/vârstnic, participantul al cărui nume este primul în ordine alfabetică etc.). Fiecare vorbitor își exprimă punctul de vedere numai dacă are acces la un „microfon", obiect care va asigura ordinea vorbitorilor și care va împiedica participanții să vorbească simultan. Când își termină argumentarea, participantul lasă „microfonul" care poate fi preluat de un membru al echipei sale sau de un membru al celeilalte echipe. După ce și-a exprimat punctul de vedere, un participant poate fi înlocuit de unul din public ce își anunța intenția de a intra în dezbatere prin atingerea pe umăr a persoanei pe care vrea să o înlocuiască. Aceasta din urmă, fie că mai are argumente de avansat, fie că nu, cedează locul celui care și-a manifestat intenția de participare la dezbatere.

Atunci când un participant la dezbatere dorește să-și exprime un nou argument și există deja un vorbitor, se anunță prin ridicarea mâinii, astfel existând ordine în exprimarea punctelor de vedere. Pot exista, astfel, mai mulți participanți la dezbatere care își așteaptă rândul la „microfon".

Dacă niciun participant din public nu-și mai anunță intenția de a intra în dezbatere, aceasta continuă cu participanții existenți, până la expirarea timpului prestabilit.

Debrief: La final, toți participanții sunt implicați în stabilirea perspectivei dominante. Aceștia votează care dintre cele două puncte de vedere exprimate de cele două echipe a fost mai convingător. Votul poate fi organizat în variate moduri: prin ridicarea mâinii, prin acordarea de bile, prin afișarea de post-it-uri pe două panouri etc.

Variații: „Acvariul" poate fi deschis întregului public sau închis/limitat la o anumită parte a publicului din care pot fi acceptați noi participanți la dezbatere. De asemenea, „acvariul" poate fi organizat cu roluri/puncte de vedere de la început stabilite sau cu schimbare de rol/punct de vedere.

PRO vs CONTRA

Este o formă de organizare a dezbaterii, utilă în special unei bune și complexe analize asupra tematicii date.

Organizare: Nu necesită organizare specifică a spațiului sau o anumită dispunere a participanților.

Participanți: Poate fi organizată cu unul sau mai mulți participanți.

Reguli: Fiecare participant, într-un timp bine definit, prezintă atât argumente care susțin, cât și argumente care combat tematica supusă discuției.

Desfășurare: Individual, participanții formulează puncte de vedere pro și contra subiectului discutat. Timp de un minut, fiecare trebuie să expună, într-un mod convingător, ambele argumente.

Debrief: Publicul ori un *judecător* desemnat ia decizia asupra celor mai relevante argumente atât pentru susținerea, cât și pentru combaterea subiectului discutat.

Variații: Prezentarea pro și contra poate fi organizată în perechi (un participant prezintă argumente pro, iar celălalt argumentele contra); organizarea în perechi poate fi combinată cu tehnica fishbowl.

Evaluarea eficienței metodei / rezultatelor învățării

Rezultatele învățării în urma participării la dezbateri sau a eficienței acesteia la nivelul beneficiarilor pot fi evaluate prin metode variate, în funcție de scopul cu care se realizează evaluarea, de perioada de utilizare a metodei la nivelul beneficiarilor, de specificitatea grupului de beneficiari.

- Pentru investigarea realizării obiectivelor de învățare în urma utilizării metodei Debate într-un context de învățare pot fi utilizate:
    - Discuție focalizată de grup cu participanții la dezbatere; prin întrebări structurate și semistructurate pot fi identificate aspecte precum: capacitatea de a organiza și transmite informații, capacitatea de a pregăti un discurs, abilitățile de organizare și conducere a unui grup, disponibilitatea pentru acceptarea ideilor contrare și capacitatea de a construi argumente pentru combaterea acestora etc.;
    - Fișe de evaluare în care participanții trebuie să răspundă unor chestiuni punctuale care oferă informații despre capacitatea de a compara puncte de vedere diferite, despre organizarea unei informații, despre formularea unor argumente relevante etc.
- Pentru investigarea unui aspect specific/a unei competențe care poate fi dezvoltată prin intermediul dezbaterii (de exemplu, capacitatea de argumentare), la nivelul unui grup specific bine definit:
    - Observații sistematice și structurate realizate pe baza unor fișe care să includă idemi clari și relevanți;
    - Observații indirecte, participative; se pot realiza dacă facilitatorul grupului este în contact permanent cu grupul de dezbatere și îl poate observa constant;
    - Analiză longitudinală; grupul de participanți la dezbatere poate fi inclus într-un panel observat/investigat de-a lungul unei perioade considerabile de timp, cu instrumente specifice (chestionar, de exemplu).

Oricare ar fi metoda de investigație, este necesară raportarea la un stadiu inițial al competenței, de la care se începe dezvoltarea ei prin utilizarea metodei Debate.

- Pentru investigarea utilității metodei pentru dezvoltare personală sau profesională a participanților
    - Anchetă prin chestionar la nivelul diferiților beneficiari
    - Discuții focalizate de grup
    - Interviu individual cu participanți la dezbatere
- Pentru investigarea satisfacției participanților la dezbatere
    - Chestionar de satisfacție
    - Interviuri individuale sau focalizate de grup
    - Discuții informale cu participanții, imediat după dezbatere
- Pentru investigarea utilității pentru participanții indirecți la dezbatere
    - Anchetă prin chestionar
    - Formulare standardizate care să ofere date despre contextele în care beneficiarii indirecți au valorificat informațiile obținute ca participanți la Debate

Acestea sunt doar câteva exemple care pot continua. Accentuăm încă o dată importanța stabilirii clare a scopului evaluării, astfel încât metodele și instrumentele utilizate în evaluare să ofere informații cât mai relevante și complete despre aspectele supuse investigației. Mai mult, trebuie accentuată importanța folosirii informațiilor obținute în urma evaluării pentru îmbunătățirea activității participanților la dezbatere, a facilitatorilor, a *judecătorilor*, în ansamblu a activității utilizatorilor metodei Debate.

Tips and Tricks pentru utilizatori

În cele mai sus menționate am insistat asupra specificului metodei, a posibilităților de organizare și de desfășurare a metodelor, a specificului rolurilor diferiților participanți. Nu reluăm aici punctele esențiale ale metodei Debate, ci dorim o scurtă trecere în revistă a unor aspecte de care ar fi util să ținem cont atunci când suntem implicați într-o dezbatere (oricare ar fi rolul nostru).

Pentru **participanții** la dezbatere:

- ✓ Lasați-vă creativitatea și logica să acționeze!
- ✓ Vorbitul în public nu există! Există vorbit cu persoane și conexiune cu fiecare dintre cei cărora vă adresați.
- ✓ Nu uitați, în comunicarea orală, de mesajul nonverbal și paraverbal! Vă pot susține discursul sau vi-l pot umbri.
- ✓ Căutați argumente relevante, puternice, dar combinați-le cu emoție pentru a avea impact asupra publicului/audienței.
- ✓ Utilizați orice dezbatere ca pe un nou context de învățare.
- ✓ Atunci când participați la o dezbatere, folosiți deviza „I am a great debator!”.

Pentru **facilitatori / organizatori** ai dezbaterilor:

- ✓ Dacă participanții la dezbatere nu se cunosc, optați pentru prezentarea lor în fața colegilor. Vor fi, astfel, scoși din zona de confort pe care le-o conferă locul ocupat și vor fi puși, de la

început, în situația de a vorbi în fața unui public. Obțineți informații și despre abilitățile participanților de a vorbi în public, de capacitatea de a gestiona comunicarea nonverbală și paraverbală.

- ✓ Regulile pe baza cărora se desfășoară dezbaterea trebuie prezentate scurt și clar. În funcție de specificul grupului, pot fi enunțate și scurte elemente teoretice.
- ✓ Încurajați participanții, la finalul unei dezbateri, să spună ce au simțit, cum s-au simțit, ce au învățat.
- ✓ Alegerea formatului dezbaterii este un demers dificil, necesită analiză și bună cunoaștere asupra potențialului educativ și formativ asupra grupului de dezbatere.
- ✓ Atunci când este posibil, implicați participanții la dezbatere în alegerea tematicii dezbătute. Interesul și implicarea lor vor fi mai crescute.

Pentru ***judecător***:

- ✓ Oricare v-ar fi punctul de vedere asupra subiectului, fiți neutru și evaluați argumentarea.
- ✓ Urmăriți cu atenție fiecare punct de vedere, dar și coerența lor.

Succes!

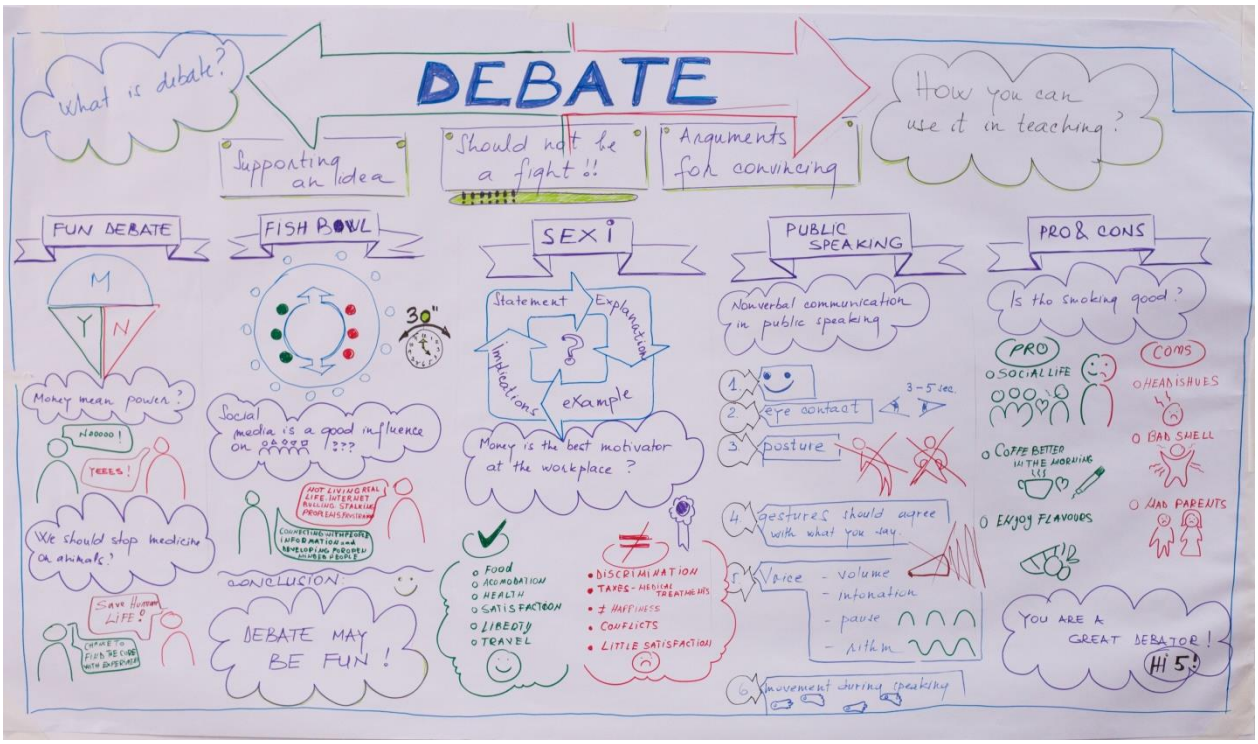

Resurse

Bibliografie

Mehrabian, Albert (1971). *Silent Messages* (1st ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
Pânișoară, I.O. (2008).*Comunicarea eficientă*, Iași: Editura Polirom.
https://en.wikipedia.org/wiki/Debate#Forms_of_competitive_debating

Surse de inspirație pentru teme de dezbatere:
http://ardor.org.ro/debatebase/

Comunități de practică:
http://speakersclub.eu/
http://ardor.org.ro/
https://centraldebateclub.wordpress.com/